

25 Noiembrie 2008, nr. 355

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii pentru modificarea Constituției RM

(înregistrat în Parlament cu numărul 2971 din 17 Octombrie 2008)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii pentru modificarea Constituției RM.

Evaluarea generală

- 1. Autor al inițiativei legislative** este deputat în Parlament, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.
- 2. Categoria actului legislativ** propus este lege constituțională, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- 3. Scopul promovării proiectului.** Scopul declarat al modificărilor rezidă în asigurarea obligativității degrevării persoanei alese în funcția de Președinte a Republicii Moldova din funcțiile de conducere a partidului politic. Scopul poate fi apreciat ca valabil și pasibil de realizare prin modificarea Constituției, dar pentru a asigura realizarea lui pleneră mai sînt necesare modificări suplimentare ale textului constituțional.

Fundamentarea proiectului

- 4. Nota informativă** a proiectului de act legislativ supus expertizei este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

- 5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă**

6. Suficiența argumentării. În Nota Informativă, promovarea modificărilor este argumentată prin înțelegerile stabilite în cadrul dialogului politic din aprilie 2005 și acordul convenit asupra necesității degrevării persoanei alese în funcția de Președinte a Republicii Moldova din funcțiile de conducere a partidului politic, astfel ca respectiva persoană să fie apreciată drept arbitru imparțial între puterile statului și actorii politici.

Nota Informativă conține trimeri la legislația acceptată de alte state în probleme similare, fiind astfel prezentă o analiză comparativă, care poate fi apreciată ca suficientă.

- 7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale.** Potrivit lit. c) a articolului 20 al Legii 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să includă referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ

cu reglementările în cauză.

În textul proiectului și în Nota Informativă la acesta nu sînt prezente informații despre efectuarea expertizei compatibilității cu legislația comunitară, dar sînt făcute trimiteri și la reglementările unor state-membre ale UE.

Pentru argumentare concludentă, era oportună și înserarea trimerilor la anumite standarde internaționale în domeniu, în eventualitatea că acestea există și sînt aplicabile.

8. Fundamentarea economico-financiară.

Evaluarea de fond a coruptibilității

9. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Proiectul promovează principiul depolitizării funcției supreme în stat, propune asigurarea condițiilor pentru imparțialitatea activității șefului statului. Interesul promovat este unul general, al societății, iar beneficiile aplicării unei asemenea reglementări au impact pozitiv pentru societate și indivizi în parte, aceștia fiind tratați echidistant.

10. Prejudiciii aduse prin aplicarea actului. Din textul proiectului și aplicarea ulterioară a acestuia nu rezultă expres prejudicierea intereselor (drepturilor, libertăților) anumitor categorii de persoane sau prejudicierea interesului public.

11. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Se utilizează textul "partidele politice și organizațiile politice", însă legislația actuală a Republicii Moldova nu conține definiția altor organizații politice decît partidele (a se vedea Legea nr.294-XVI din 21.12.2007 privind partidele politice). Alte contradicții directe cu reglementările legislației în vigoare nu se atestă.

Pentru a asigura uniformitatea reglementărilor, opinăm că, odată adoptată legea de revizuire a Constituției, va trebui modificată și completată corespunzător Legea Nr.1234-XIV din 22.09.2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova (introducerea unui articol referitor la suspendarea activității și a calității de membru al partidului politic, imediat după depunerea jurămîntului constituțional sau concomitent cu semnarea acestuia).

12. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. Formulările conținute în proiect sînt suficient de clare și concise, exprimările întrunind rigorile tehnicii legislative, ale limbajului juridic, respectă regulile de ortografie și punctuație.

13. Reglementarea activității autorităților publice. Din analiza prevederilor propuse rezultă ambiguitatea procedurilor administrative privind constatarea incompatibilităților respective și lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor promovate.

Presupunem, că în cazul neexecutării prevederilor constituționale despre suspendarea din funcțiile politice, Președintele RM ar putea fi supus procedurii de demitere, stabilite de art.89 al Constituției, însă aceste norme constituționale ar putea fi aplicate și actualmente (spre exemplu, invocîndu-se aceeași politizare excesivă a funcției de șef al statului). Astfel, chiar dacă proiectul propus va fi adoptat, unica sancțiune aplicabilă pentru încălcarea dispoziției constituționale ar fi demiterea, care se poate realiza doar cu votul a două treimi din numărul deputaților aleși și este o procedură dificil de realizat.

Concluzii

Proiectul este binevenit, adoptarea lui ar asigura condiții pentru depolitizarea funcției supreme din stat și ar contribui astfel la prevenirea și combaterea corupției, care se manifestă mai puternic și nu poate fi redusă

considerabil anume în situații de dominație politico-administrativă majoră.

Sancțiunile ce ar putea să intervină pentru încălcarea normei propuse nu sînt determinate, ceea ce va reduce considerabil din efectul modificărilor, reducîndu-le la simple norme declarative.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției